

Formanden: Denne Sag er sat eventuelt paa Dagsordenen. Hverken Lovforslaget^{*)}, saaledes som det er kommet tilbage fra Folkethinget, eller Udvalgets Erklæring^{**)} derover, har henligget den befalede Tid trykt omdeelt. Jeg skal altsaa have Thingets Samtykke til, at denne Sag besnaget kan foretages i dette Møde.

Ved den derpaa foretagne Afstemning gav Thinget eenstemmigt med 39 Stemmer sit Samtykke hertil.

Der var intet Endringsforslag stillet. Lovforslaget i sin Heelhed fattes under Forhandling.

Ordføreren (Vehmann): Da Udvalget har troet at kunne tilraade Thinget at vedtage Loven, som den er kommen tilbage til os fra Folkethinget, er der ikke Anledning til at gaae dybt ind med Hensyn til de Spørgsmaal, hvori der er foretaget Forandringer i, hvad der her er blevet vedtaget. Jeg troer imidlertid, at Sagens Bessaffenhed og Vigtighed gjør det passende for Ordføreren med et Par Ord at omtale disse Forandringer. De ere helbigviis ikke af nogen væsentlig indgribende Natur, og flere af dem maae erkjendes for Forbedringer. Den første angaaer § 1, der ophæver den saakaldte mildere Fæstetvang paa Selveiergaardene. Det har været mig noget paafaldende, at denne Bestemmelse har vakt — jeg vil ikke sige stor Modstand — men Betænkkeligheds hos et ikke ringe Antal af Ordførere for de mindre Landeendomsbesiddere, idet det forekommer mig klart, at hvad man end maatte mene om Godseiernes Interesse af dette Skridt, saa er det i de mindre Landeendomsbesidderes Interesse, og der er ingen Tvivl om, at det for en stor Deel af Selveier-Bondestanden har meget stor Betydning. Saa naturligt jeg finder det, at et vist kammeratligt Forhold gjør Selveierbønderne tilbøjelige til i et andet Spørgsmaal, der knytter sig dertil, saavidt muligt at støtte Fæstebønderne, er det ganske

vist, at deres Interesse dog er af saa stor Betydning, at den ikke bør opoffres. Jeg troer, at det er Noget, der ikke i Tidens Længde kan holde sig, at disse store Spørgsmaal udelukkende betragtes fra Fæstebøndernes Standpunkt, selv om man finder det naturligt, at Bondestandpunktet gjør sig gjældende i dette som i andre Forhold. Det er derfor glædeligt at see, at Selveierbøndernes Interesse foruden de andre Spørgsmaal, saasom Jordens frie Afbenyttelse, der naturligt komme til som de ledende Grundsætninger, ikke opoffres for en virkelig eller indbildt Interesse for Fæstebønderne. Det er efter min Mening ikke nogen Forbedring, at der er ubeladt en lille Tilspøining i Lovudkastet, saaledes som det kom fra Landstinget, nemlig at den Sammenlægning af ikke mere end 3 Gaarde ikke skulde undbrage det fra den ved Besiddelse i 20 Aar bundne Hævd paa Frihed for Fæstetvang. Smidlertid er dette ikke af en saa indgribende Betydning, at Udvalget har troet derom at burde gjøre noget Forslag om at vende tilbage til den oprindelige Bestemmelse. Jeg troer, at den oprindelige Bestemmelse er motiveret derved, at der er ikke saa Tilfælde, hvor en virkelig Selveierbesiddelse finder Sted for to Gaarde og let kan finde Sted for tre, uden at det antager Charakteren af et Gods, og jeg troer, at det virkelig opoffres Noget derved, at det forbydes den Selveier, der eier to Selveiergaarde, at bortforpagte dem begge. Han kan nu kun bortforpagte den ene. Jeg maa herved bemærke, at det naturligviis ligefrem er en Misforståelse, naar det synes af en Yttring i Folkethingets Udvalgs-Betænkning, som om en Gaard skulde blive flere Gaarde derved, at den er opstaaet ved Sammenlægning af flere Gaarde. Sammenlægningen maa naturligviis være sleet paa Lovlig Maade. Men er dette sleet enten fra Arilds Tid eller ved senere erhvervet kongelig Bevilling, er det een Gaard, og det er umuligt, at en Deel af en saadan Gaard skulde kunne betragtes som en Gaard. Jeg skal gjøre opmærksom paa, at der er en kongelig Resolution, bekendtgjort ved Circulaire af 16de Juli 1796, som bestemmer, at naar en Fæster erhverver en Selveiergaard, har han Lov at drive begge Gaarde, og det er ved en ganske natur-

*) Lovforslaget findes i Anhang A. Sp. 2079 ff.

**) Udvalgets Erklæring findes i Anhang B. Sp. 893 ff.